

ورود گردشگران بین‌المللی در نیمه نخست ۲۰۲۶ تنها ۰.۴ درصد افزایش یافت

رشد کم رmq گردشگر در سال پرتنش

پس از گذشت سال‌ها، همچنان تلاش‌ها در استان چهارمحال وبختیاری برای انتقال آب در منطقه حفاظت‌شده «سبزکوه» در جریان است

طرح انتقال آب «آب سفید» مجوز محیط زیست ندارد

مدیرکل حفاظت محیط زیست چهارمحال وبختیاری:

این چشمه در منطقه حفاظت‌شده است و چندین نوبت پیشنهاد برداشت از آن مطرح شده، ولی ما هنوز جواب ندادیم

طرح انتقال آب از آب سفید، تمام سال‌های گذشته را با مناقشه و بحث گذرانده است. فعالان محیط زیست از نگرانی‌هایشان برای حفاظت از رود در منطقه حفاظت‌شده می‌گویند و متولیان، بدون وجود ادله دقیق، فقط خواهان انتقال آب هستند. آفا در آبان ۱۴۰۴ اعلام کرد برای طرح انتقال آب از آب سفید، ۵۰۰ لیتر بر ثانیه در نظر گرفته شده و مجوز محیط زیستی نیز صادر شده است. چند ماه بعد، استاندار چهارمحال وبختیاری از اختصاص حدود هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان برای اجرای طرح خبر داد و گفت این تخصیص پس از ۱۸ سال به دست آمده است. در شهریور ۱۴۰۵ نیز طرح این انتقال آب در فهرست

گزارش «پیام ما» از موانع اتصال نیروگاه‌های تجدیدپذیر به شبکه برق

نیروگاه‌هایی که به شبکه نمی‌رسند

یادداشت

وقف آب در حکمرانی نوین

عینی فرهنگ نیکوکاری و مسئولیت اجتماعی بوده‌اند. در وقف‌نامه‌های تاریخی حتی برای سقاها، خرید کوزه، روشنایی آب‌انبار، لایروبی، نگهداری و تأمین نمک برای ضدعفونی آب نیز منابع مالی پیش‌بینی می‌شده‌است. این جزئیات نشان می‌دهد که واقفان، آب را یک «خدمت عمومی مستمر» می‌دیدند.

وقف در فرهنگ و تاریخ ایران، فراتر از یک کنش خیریه، نهادی راهبردی برای مدیریت منابع حیاتی، عدالت اجتماعی و سامان‌دهی حیات جمعی بوده است. در سرزمینی که بخش مهمی از پهنه آن با محدودیت منابع آب مواجه است، آب هیچ‌گاه صرفاً یک کالای اقتصادی نبوده، بلکه سرمایه‌ای تمدنی و در بسیاری از دوره‌ها «امانت عمومی» تلقی شده است. از همین رو، بخشی از مهم‌ترین موقوفات ایران نه‌فقط مسجد و مدرسه، بلکه قنات، آب‌انبار، نهر و چشمه را دربرگرفته‌اند.

بازخوانی این میراث تاریخی در شرایط امروز اهمیت دوچندان دارد. ایران با چالش‌هایی همچون کاهش منابع آب زیرزمینی، افت کمی و کیفی آب، تغییرات اقلیمی و افزایش تقاضای شرب روبه‌روست. در چنین شرایطی، احیای ظرفیت وقف آب می‌تواند پیوندی میان حکمت گذشتگان، سرمایه اجتماعی و نیازهای فناوریانه و زیرساختی عصر حاضر ایجاد کند. به بیان دیگر، مسئله امروز تنها حفظ وقف سنتی نیست، بلکه باید اندیشید چگونه می‌توان «وقف پویا» را به ابزاری برای تأمین امنیت آب، توسعه پایدار و مشارکت مردم در حکمرانی منابع آبی تبدیل کرد.

خدمت به تمدن و حیات اجتماعی

وقف از برترین مصادیق احسان و نیکوکاری و نهادی برآمده از حس نوع‌دوستی انسان است. در فرهنگ اسلامی، وقف با مفهوم «صدقه جاریه» پیوند خورده و از آن به‌عنوان عملی صالح، ماندگار و برخوردار از منافع مستمر یاد شده است. در نظام حقوقی ایران نیز مطابق ماده ۵۵ «قانون مدنی»، وقف عبارت است از احس عین مال و تسبیل منافع آن. بنابراین، اصل دارایی حفظ می‌شود و منافع آن در مسیر خیر و منفعت عمومی قرار می‌گیرد.

کارکرد تاریخی وقف نشان می‌دهد که این نهاد چگونه از سطح کمک فردی فراتر رفته و به یکی از سازوکارهای تمدن‌سازی تبدیل شده است؛ از تأسیس مدرسه و کتابخانه و مراکز علمی تا ساخت درمانگاه، بیمارستان، مسجد، استراحتگاه و تأمین خدمات عمومی. در این میان، وقف آب جایگاهی ساخت‌وساز توسعه زیرساخت‌ها، مدیریت بحران و کاهش آسیب‌پذیری نیز بیشتر خواهد شد. تهران نمی‌تواند حرکت زمین را متوقف کند؛ اما می‌تواند پیش از آنکه زمین دوباره حرکت کند، خود را بهتر بشناسد و آماده‌تر کند. زمان زلزله را نمی‌توان انتخاب کرد؛ اما میزان آمادگی برای آن، تا حد زیادی انتخاب ماست.

در ایران، فرهنگ آب‌رسانی و آب‌انبارسازی سابقه‌ای بسیار طولانی دارد. پاکنه، یدخان، چشمه، نهر سنگاب، کاریز، جوی، آب‌انبار، چاه، بركة، سفاخانه و پاپا، تنها تأسیسات فنی نبودند، بلکه نمادهای

مرگ دوچرخه‌سواران

جاده در حاشیه قانون

«پیام ما» علل تصادفات دوچرخه‌سواران در ایران را بررسی می‌کند

غیبت ایران در جشنواره موسیقی عرفانی قونیه

تی‌کایو

گره کوچک وحشی

پژوهشگران پس از یک قرن، یک گونه گربه‌سان زنده جدید را توصیف کردند

مشکلات پنهان

تجدیدپذیرها

فعالان حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر معتقدند روی کاغذ می‌توان اهداف آرمان‌گرایانه برای تولید برق پاک داشت، اما واقعیت چیز دیگری است

کرونا در آستانه

هشدار بالا

وزارت بهداشت از روند صعودی بیماری‌های تنفسی، به‌ویژه کرونا خبر می‌دهد

منابع آب تبدیل شود.

صدر وقف، تجربه تاریخی مدیریت و حکمرانی موقوفات

گسترده‌گی موقوفات در ایران به‌تدریج نیاز به ساختارهای تخصصی مدیریت را پدید آورد. در عصر صفوی، با گسترش موقوفات، مقام «صدر» جایگاه مهمی در ساختار حکمرانی داشت و علاوه بر امور مذهبی، بر موقوفات و عملکرد ناظران آن‌ها نظارت می‌کرد. منابع تاریخی، از جمله گزارش‌های «ژان شاردن»، سفرنامه‌نویس فرانسوی، نشان می‌دهند که صدر مسئولیت مهمی در نظارت بر موقوفات داشت و ساختارهای اداری دیگری مانند مستوفی موقوفات و دیوان محاسبات نیز در مدیریت این دارایی‌ها نقش ایفا می‌کردند. بعدها با پیچیده‌تر شدن ساختار موقوفات، حوزه مسئولیت (صدر) خاصه و «صدرعامه» تفکیک شد. تجربه صدروقف یک درس مهم برای حکمرانی امروز دارد: هرگاه سرمایه‌های وقفی گسترده و متنوع شوند، مدیریت آن‌ها نیز به دانش تخصصی، شفافیت، نظارت، ثبت دقیق و ساختارهای حرفه‌ای نیاز دارد. از این منظر، گذار از وقف سنتی به وقف پویا بدون ایجاد نظام مدیریتی هوشمند و تخصصی امکان‌پذیر نیست.

گذار از وقف سنتی به وقف پویا

وقف سنتی عمدتاً بر حفظ فیزیکی املاک و تأمین هزینه‌های امور مشخصی مانند اطعام و خدمات مذهبی تمرکز داشت. در مقابل، «وقف پویا» تلاش می‌کند مال‌الوقف و نیت واقف را با فناوری، تولید، دانش و نیازهای راهبردی کشور، به‌خصوص در حوزه توسعه پایدار پیوند دهد. در این الگو، موقوفه صرفاً دارایی‌ای برای اجاره دادن و دریافت درآمد نیست، بلکه می‌تواند سرمایه‌ای برای مشارکت در تولید، پروژه‌های دانش‌بنیان، امنیت غذایی، تأمین آب، فناوری‌های نوین و زیرساخت‌های حیاتی باشد. بنابراین، وقف پویا می‌تواند سرمایه اجتماعی را به پیشران توسعه و اقتدار ملی تبدیل کند.

در حوزه آب، این تحول اهمیت بیشتری دارد. اگر واقفان گذشته قنات‌خفر می‌کردند، امروز می‌توانند در احیای قنوت، آبخیزداری، تغذیه مصنوعی آبخوان‌ها، تصفیه و بازچرخانی آب، تأمین آب شرب، فناوری‌های کاهش مصرف و آموزش فرهنگ مصرف آب مشارکت کنند.

یکی از مهم‌ترین نمونه‌های معاصر این تحول، مشارکت «سازمان اوقاف و امور خیریه» در طرح آب‌رسانی از «سد طالقان» به شهرها و روستاهای شمال استان قزوین است.

ادامه مطلب را در سایت پیام ما بخوانید.

پدرام رفیعی

پژوهشگر علوم زمین

تهران؛ میان سکوت و گسل

شواهدی از فعالیت ساختارهای زمین‌شناسی درون حوضه تهران نیز به دست آمده است. بنابراین، خطر لرزای تهران را نمی‌توان فقط به یک گسل یا تنها به دامنه‌های شمالی شهر محدود کرد.

برای شناخت این خطر باید به گذشته زمین نگاه کرد. اسناد تاریخی و مطالعات زمین‌شناسی نشان می‌دهند

که این منطقه در طول تاریخ بارها زمین‌لرزه‌های شدیدی را تجربه کرده است. این سوابق، در کنار شواهد دیرینه‌لرزه‌شناسی و شناخت ساختارهای فعال، تصویری از رفتار لرزای منطقه در اختیار ما قرار می‌دهند. با توجه به شواهد موجود، وقوع یک زمین‌لرزه شدید در منطقه تهران از نظر زمین‌شناسی کاملاً امکان‌پذیر است. وجود گسل‌های فعال و سابقه زمین‌لرزه‌های بزرگ، این خطر را جدی می‌کند. با این حال، مطالعات خطر لرزای، به‌جای تلاش برای تعیین تاریخ یک زلزله مشخص، بررسی می‌کنند که یک منطقه در یک بازه زمانی معین با چه احتمالی با سطوح مختلفی از لرزش زمین مواجه می‌شود. هدف چنین مطالعاتی پیش‌گویی نیست؛ شناخت خطر و کاهش پیامدهای آن است. از سوی دیگر، بزرگ‌زای زمین‌لرزه به‌تنهایی میزان خسارت را تعیین نمی‌کند. فاصله از گسل، عمق کانون، شرایط زمین و نوع رسوبات، کیفیت ساختمان‌ها و وضعیت زیرساخت‌ها، همگی در شدت لرزش و خسارت نقش دارند. این موضوع برای تهران اهمیت ویژه‌ای دارد. بخش‌هایی از شهر بر روی رسوبات ضخیم حوضه تهران قرار گرفته‌اند و ویژگی‌های این رسوبات می‌تواند رفتار امواج لرزای را تغییر دهد. بنابراین، شناخت خطر تهران فقط به شناخت گسل‌ها محدود نمی‌شود؛ زمین‌زیرایی شهر نیز بخشی از معادله است. شاید برای تهران پرسش مهم‌تر از اینکه «زلزله چه زمانی رخ می‌دهد؟» این باشد که اگر رخ داد، شهر تا چه اندازه آماده است؟ خطر واقعی زمانی شکل می‌گیرد که یک پدیده طبیعی با جمعیت متراکم، ساختمان‌ها و زیرساخت‌های آسیب‌پذیر تلاقی کند. تهران شبکه گسترده‌ای از گاز و برق، بیمارستان‌ها، پل‌ها، تونل‌ها و مسیرهای ارتباطی دارد. یک زمین‌لرزه شدید می‌تواند علاوه بر آسیب مستقیم به ساختمان‌ها، اختلال‌های زنجیره‌ای در خدمات شهری ایجاد کند.

از این منظر زمین‌شناسی فقط مطالعه گذشته نیست. شناخت گسل‌ها، بازسازی زمین‌لرزه‌های تاریخی، مطالعه رسوبات و شناسایی مناطق حساس می‌تواند مستقیماً در تصمیم‌های امروز شهر نقش داشته باشد. هرچه تصویر دقیق‌تری از ساختار زیرین شهر و رفتار لرزای آن داشته باشیم، امکان تصمیم‌گیری برای ساخت‌وساز توسعه زیرساخت‌ها، مدیریت بحران و کاهش آسیب‌پذیری نیز بیشتر خواهد شد. تهران نمی‌تواند حرکت زمین را متوقف کند؛ اما می‌تواند پیش از آنکه زمین دوباره حرکت کند، خود را بهتر بشناسد و آماده‌تر کند. زمان زلزله را نمی‌توان انتخاب کرد؛ اما میزان آمادگی برای آن، تا حد زیادی انتخاب ماست.

